Пиротски зборник, бр. 51, 235-244

# Упутство за писање радова
# Instructions for writing papers

*Пиротски зборник* објављује радове из свих области природних и друштвених наука, тематски везане за пиротски крај, тј. пиротску и околне општине. Радове треба достављати у електронском облику, куцане ћирилицом у програму Word, фонт Times New Roman, величина фонта основног текста 12 pt, наслов 14 pt болдирано, сажетак и кључне речи 12 pt *италик*, називи табела и илустративних приказа 11 pt, фусноте 10 pt. Користити уобичајену форму равнања само леве маргине текста и проред 1.15 (single).

Радови не би требало да буду дужи од 50.000 карактера. Уредништво може да разматра и дуже радове ако процени да они то заслужују због целовите обраде неке теме.

На почетку рада се исписује пуно име и презиме аутора (једног или више), а у продужетку њихове афилијације (пун назив установе у којој је аутор запослен или у којој је извршио истраживање). Самостални истраживачи и аутори којима научноистраживачки рад није примарна професија такође назначавају свој статус. У свим варијантама, титуле, звања и функције се не наводе. При дну прве странице треба написати имејл адресу једног од аутора (означеног горе звездицом).

Ако је потребно, у додатној напомени – фусноти при дну прве странице може се додати и тзв. захвалница – назив и број пројекта, односно назив програма у оквиру кога је чланак настао, као и назив установе која је финансирала пројекат или програм.

Уколико су у битним аспектима истраживачког пројекта и припреме рукописа учествовала и друга лица која нису аутори, њихов допринос може се поменути у напомени или захвалници, као посебном одељку на крају чланка, а испред списка референци – литературе.

Ако је рад проистекао из докторске дисертације или магистарског, мастер или дипломског рада, у фусноти при дну прве странице треба навести наслов те дисертације, односно рада, годину и пуни назив високошколске установе на којој је одбрањен.

Испод наслова рада следи сажетак (апстракт) од 100 до 250 речи и кључне речи (од 3 до 10). У интересу је аутора да у наслову, сажетку и кључним речима користе речи уобичајене у одређеној науци, како би олакшали индексирање и претраживање чланка. Превод наслова, сажетка и кључних речи на енглески обезбеђује издавач.

Аутори сами структурирају свој рад и одређују евентуалне поднаслове.

Ако у раду има илустративних приказа, фотографија, цртежа и табела, треба их доставити као посебне фајлове у црно-белој техници, минималне резолуције 300 dpi, а у тексту рада тачно означити где је њихово место. Називи табела се пишу изнад њих, а испод илустративних приказа, фотографија и цртежа. Називе сваке врсте илустративних приказа нумерисати арапским бројевима и исписати двојезично, на српском и енглеском језику. За евентуални текст унутар илустративног приказа пожељно је користити фонт Arial, величине 9 pt. Уколико неки од ових приказа нису власништво аутора, њихова је обавеза да обезбеде писмену сагласност власника ауторског права.

Страна имена се транскрибују на српски (пишу се фонетски, онако како се изговарају), с тим да се приликом првог помињања у тексту наводе у загради у изворном облику, на пример – Русо (Rousseau).

*Пиротски зборник* објављује само оне радове који до сада нису публиковани, при чему се мисли не само на целе радове, већ и на мање или веће делове већ објављених радова. Аутор, односно сви аутори (ако их је више), потписују ауторску изјаву. Образац изјаве доставља уредништво. Потписивањем изјаве аутори гарантују да рукопис представља њихов оригиналан допринос, да није већ објављен, да се не разматра за објављивање код другог издавача или у оквиру неке друге публикације, да објављивањем рада неће бити угрожена ничија ауторска, власничка и друга права, да је објављивање одобрено од стране свих коаутора (уколико их има), као и, прећутно или експлицитно, од стране надлежних тела у установи у којој је извршено истраживање. Изнесени ставови у објављеним радовима не изражавају ставове уредништва, рецензената и издавача. Потписивањем ауторске изјаве аутори преузимају правну и моралну одговорност за идеје изнесене у њима и гарантују да рукопис не садржи неосноване и незаконите тврдње и не крши права других. Издавач неће сносити никакву одговорност у случају испостављања било каквих захтева за накнаду штете.

Поступак предавања рукописа, рецензија и објављивање радова су бесплатни – аутори не плаћају APC (Article Processing Charge).

Аутори се о пријему рукописа обавештавају електронском поштом. Након пријема, рукописи пролазе кроз прелиминарну проверу у уредништву како би се проверило да ли испуњавају основне критеријуме и

стандарде. Поред тога, проверава се да ли су рад или његови делови плагирани. Само они рукописи који су у складу са датим упутствима биће послати на рецензију. У супротном ће рукопис, са примедбама и коментарима, бити враћен ауторима.

Рад рецензирају два рецензента, доктора наука, стручњака за науку из које је рад. Током читавог процеса, рецензенти делују независно један од другог. У начелу, рецензије су анонимне – рецензент не зна ко је аутор, као и обратно. Комуникација између рецензента и аутора, уколико постоји потреба за њом, обавља се преко уредника. У одређеним случајевима, због тематске специфичности часописа, може да се деси да неке рецензије не буду анонимне. *Пиротски зборник* објављује радове из свих природних и друштвених наука, што је врло широка област и може да се деси да за неке радове, нарочито из оних наука које су у ранијим бројевима часописа биле ређе заступљене, уредништво не може да обезбеди анонимне рецензенте. У том случају, уредник се обраћа самом аутору рада да он предложи рецензенте из своје струке. Међутим, и у оваквим случајевима, када анонимност рецензије не може да буде обезбеђена у потпуности, уредништво ће пратити њен ток и стварати услове да она буде урађена ваљано.

Ако се установи да је рад који је објављен плагијат, исти ће бити повучен у складу са стандардима дефинисаним од стране библиотека и научних тела. На сајту издавача, у електронској верзији изворног чланка (оног који се повлачи) успоставља се веза (HTML линк) са обавештењем о повлачењу. Повучени чланак се чува у изворној форми, али са воденим жигом на PDF документу, на свакој страници, који указује да је чланак повучен (RETRACTED). Ауторима радова за које је утврђено да су плагијати неће бити дозвољено да трајно или у неком одређеном року достављају нове рукописе, о чему коначну одлуку доноси уредништво.

Аутори и рецензенти имају право да предложе категоризацију рада на оригиналан (изворни) рад, прегледни рад, кратко или претходно саопштење, научну критику (полемику), монографску студију, критичко издање научне грађе или стручни рад, али искључиву одговорност за категоризацију рада има уредник.

Када радови буду спремљени за објављивање, аутори ту завршну верзију, тзв. пробни отисак, добијају у PDF формату и имају рок од пет дана да дају евентуалне примедбе на рад лектора, преводиоца или техничког уредника. Ако се аутор у поменутом року не јави уреднику, сматраће се да нема примедби. У случају да аутори открију важну грешку у свом раду након објављивања (без обзира да ли је то грешка самих аутора или сарадника на техничкој припреми рада за објављивање), дужни су да о томе одмах обавесте уредника или издавача и да са њим сарађују како би се објавила исправка или, евентуално, повукао рад.

*Пиротски зборник* подржава отворени приступ научном знању (Open Access). Објављени чланци могу се бесплатно преузети са сајта издавача и користити у едукативне и друге некомерцијалне сврхе. Аутори могу објављену верзију рада у PDF формату да депонују у институционални репозиторијум или некомерцијалне базе података, да је објаве на личним web страницама (укључујући и профиле на друштвеним мрежама за научнике, као што су ResearchGate, Academia.edu и сличне), као и на сајту институције у којој су запослени, у било које време након објављивања у часопису. Аутори могу своје радове објављене у *Пиротском зборнику* да уврсте у садржај својих зборника радова, у своја изабрана или сабрана дела. При томе се морају навести основни библиографски подаци о чланку објављеном у часопису (аутори, наслов рада, наслов часописа, волумен, свеска, пагинација), а мора се навести и идентификатор дигиталног објекта – DOI објављеног чланка у форми HTML линка. Уколико чланак нема DOI, наводи се URL адреса на којој је чланак изворно објављен.

Опширније о уређивачкој политици часописа видети на Српском цитатном индексу, на страници *Пиротскоī зборника*, линк https://scindeks.ceon.rs/PublicationPolicy.aspx?issn=0554-1956.

## Списак референци (литература)

У списку референци (литературе) на крају рада дају се прецизни подаци о свим делима на које се аутор експлицитно позива у тексту рада, како би заинтересовани читалац могао да их и сам пронађе и консултује. Дела се наводе на језику и писму којим су публикована, абецедним редом презимена аутора, а по наслову само ако дело нема аутора. Ако се наводе више дела једног аутора, примат има редослед година издавања, а уколико се деси да су нека дела једног аутора објављена у истој години, додају се мала слова у циљу разликовања:

Петровић, М. (1998).
Петровић, М. (2003а).
Петровић, М. (2003б).
Петровић, М. (2009).

Ако је у свом истраживању аутор користио архивску грађу, документе, извештаје, приручнике, неауторизоване текстове из штампе и са интернета и слично, све информације о таквим изворима треба навести у самом тексту рада или у фуснотама (напоменама), а не наводити их у списку референци. Исто важи и за она дела која аутор не помиње у смислу цитирања, већ само да би упутио читаоце да се опширније упознају са неком темом која се само узгред помиње у раду.

Поред поменутих информација о помоћним изворима и научној грађи, фусноте уобичајено садрже и мање важне детаље и пропратне коментаре, али нису и не могу да буду замена за цитирану литературу.

У писању списка референци и за цитирање у самом тексту рада користити тзв. АПА стил (APA style), међународни стандард за цитирање (*Publication Manual of the American Psychological Association*).

Ако нека референца поседује DOI (Digital Object Identifier), треба га навести на крају референце.

У наставку следе примери различитих референци према АПА стилу.

Књига – основни формат

**Презиме, иницијал имена. (година издања). *Наслов*, место издавања, издавач.**

Уколико књига има више издања, навести број издања, као у другом примеру ниже.

Berend, I. (2009). *Ekonomska istorija Evrope u XX veku : ekonomski modeli od laissez-faire do globalizacije*, Beograd, Arhipelag.

Lukatela, G., Drajić, D., Petrović, G., Petrović, R. (1990). *Digitalne telekomunikacije I* (4. izd.), Beograd, Građevinska knjiga.

Књига без аутора, има само приређивача или уредника (едитора)

**После имена приређивача ставља се (прир.), а после имена уредника (ур.), односно (Ed.) за књиге на енглеском. Ако има више уредника, ставља се (урс.), односно (Eds)**.

Николић, И. (прир.) (1982). *Пирот и срез нишавски: 1801-1918: грађа. Књ. 2, 1883-1893*, Пирот, Музеј Понишавља.

Књига без аутора

*Речник српскохрватског књижевног и народног језика. Књ. 16, нокатодврзивати*. (2001). Београд, Српска академија наука и уметности.

Необјављена докторска дисертација, магистарски рад и други сличан необјављени рад који би могао бити доступан на захтев заинтересованог читаоца

**Презиме, иницијал имена. (година). *Наслов дисертације или рада*. Докторска дисертација / Магистарски рад. Место, факултет.**

Ristivojević, M. (2012). *Uloga muzike u formiranju lokalnog identiteta*. Doktorska disertacija. Beograd, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet.

Поглавље у књизи која има уредника или приређивача

**Презиме аутора поглавља, иницијал имена. (година издања). Наслов поглавља. У: иницијал имена уредника / приређивача. Презиме уредника / приређивача (ур. / урс. / прир.), *наслов књиīе* (стр. прва страна поглавља – последња страна поглавља). Место издавања, издавач.**

Млађеновић, И. (1994). Новија српска архитектура. У: П. Ивић и сар. (урс.), *Исīорија срīске култīуре* (стр. 221-241). Горњи Милановац, Дечје новине; Београд, Удружење издавача и књижара Југославије.

Предговор, поговор или рецензија у књизи другог аутора

**Формат је исти као у случају поглавља у књизи која има уредника, само што се уместо имена уредника пише име аутора књиге.**

Kosović, D. (1965). Optimistička psihoanaliza Karen Hornaj. U: K. Hornaj, *Novi putevi psihoanalize* (str. V-XV). Beograd, Kosmos.

Саопштење у зборнику научног скупа (конференције, симпозијума или конгреса)

**Презиме, иницијал имена. (година издања). Наслов рада. *Назив научноī скуīа* (стр. прва страна саопштења – последња страна саопштења). Место издања, издавач.**

Vidanović, M. (1989). Povećanje produktivnosti i robne proizvodnje u stočarstvu individualnih gazdinstava. *Naučni skup Kako povećati robnu proizvodnju i produktivnost na individualnim gazdinstvima u poljoprivredi Jugoslavije* (str. 175-179). Beograd, Društvo agrarnih ekonomista Jugoslavije.

Прилог из енциклопедије

**Формат је исти као за саопштење у зборнику научног скупа, само се уместо назива научног скупа пише назив енциклопедије.**

Đorđević, J. (1975). Političke slobode i prava. *Politička enciklopedija* (str. 766-770). Beograd, Savremena administracija.

Чланак у часопису

**Презиме, иницијал имена. (година). Наслов чланка. *Назив часоīиса*, *волумен* (број), прва страна чланка-последња страна чланка.**

Податак означен као „(број)“ односи се на број (свеску) часописа унутар једне године и пише се само код оних часописа који имају више издања у једној календарској години. Податак означен као „волумен“ од-

носи се на број часописа у смислу годишта, рачуна се од почетка излажења и имају га сви часописи. У првом и трећем примеру ниже ради се о часопису који има само „волумен“, док је у другом примеру часопис који има и „волумен“ и „број“.

Зеремски, М. (1968). Мегаурвина у долини Височице из 1963. године. *Пиротски зборник*, *1*, 73-88.

Miličić, D., & Petrov, B. (2007). First findings of the clam shrimps *Leptestheria* Sars, 1896 and *Imnadia* Hertzog, 1935 (Crustacea, Conchostraca) in the Western foothills of the Stara Planina mountains, Serbia. *Archives of Biological Science*, *59* (2), 151-155. doi:10.2298/abs0702151m

Томић, Г., Дељанин, Б., Митровић, М. (1979). Истраживачки радови на локалитету Поганово. *Пиротски зборник*, *8-9*, 211-227.

Извор са интернета

**Презиме, иницијал имена. (година). *Наслов дела*. Преузето датум. URL**

Degelman, D. (2014). *APA style essentials.* Преузето 25. 4. 2014. http://psychology.vanguard.edu/faculty/douglas-degelman/apa-style/

Чланак у класичној штампи

**Презиме, иницијал имена. (година). Наслов чланка. *Назив новина*, датум, стр. прва страна чланка-последња страна чланка** или **URL** ако је чланак преузет on line.

Авакумовић, М. (2014). На Коридору 10 пробијени сви рокови. *Политика*, 15. август 2014, стр. 10.

или

Avakumović, M. (2014). Na Koridoru 10 probijeni svi rokovi. *Политика*, 15. avgust 2014. http://www.politika.rs/rubrike/Ekonomija/Na-Koridoru-10-probijeni-svi-rokovi.lt.html

Цитирање у тексту рада

У самом тексту рада, приликом сваког позивања на неко дело, треба у загради навести презиме аутора тог дела и годину издања, раздвојене зарезом. На основу тих основних података, заинтересовани читалац ће у списку референци на крају рада лако пронаћи опширније податке о дотичном делу. Примери:

(Станковић, 1997)
(Марковић, Јовановић и Васић, 2009)
(Nikolić, 2002a)

Ако је презиме део структуре реченице, у заграду се ставља само година издања, па би претходни примери могли да изгледају, на пример, овако:

Ову појаву је први истраживао Станковић (1997).

Марковић, Јовановић и Васић (2009) су дошли до нешто другачијих резултата.

Ако се позива на више дела одједном, у заграду се стављају презимена свих аутора и године издања, а за редослед је меродаван абецедни редослед презимена, а не година издања. Код дела са више аутора, меродавно је презиме првог аутора тог дела. Подаци о делима се раздвајају тачка-зарезом. Пример:

(Бошковић, 2013; Костић и Антић, 1985; Марјановић, 2004)

Редослед по годинама издања је примаран само ако се на истом месту позива на више дела истог аутора:

(Матић, 2001, 2006)

Ако дело има два аутора, презимена оба аутора се пишу приликом сваког навођења дела:

(Костић и Антић, 1985), односно Костић и Антић (1985)

Ако дело има од три до пет аутора, презимена свих аутора се пишу једино приликом првог навођења, а наредни пут се пише само презиме првог аутора и додаје „и сар.“ за дела на српском, односно „et al.“ за дела на енглеском.

(Марковић, Јовановић и Васић, 2009), односно (Марковић и сар., 2009)
(Johnson, Smith & Adams, 1978), односно (Johnson et al., 1978)

Ако дело има шест и више аутора, приликом сваког навођења се увек пише само презиме првог аутора и додаје „и сар.“, односно „et al.“, чак и када је прво навођење тог дела уједно и једино.

Приликом навођења више аутора једног дела на енглеском језику, знак & замењује „and“, односно „и“ само када се презимена аутора наводе унутар заграда. Међутим, ако се користи варијанта цитирања када су презимена део структуре реченице, онда се не користи &, већ увек „and“ или „и“.

(Payne & Koenig, 1993)
Payne and Koenig (1993), односно Пејн и Кејниг (Payne & Koenig, 1993)

Ако се догоди да се у раду цитирају дела аутора који имају исто презиме, онда се пише и иницијал имена, а уколико се и то поклопи, онда се додаје и средње слово. Ако се цитира тако да подаци о аутору нису у

заградама, већ су део структуре реченице, прво се пише иницијал имена, па средње слово и презиме, на пример:

(Smith, R., 1972), односно R. Smith (1972) или
(Smith, M.R., 1972), односно R.M. Smith (1972)

Уколико је аутор дела институција, наводе се њени подаци:

(Републички завод за статистику, 2012)

Ако дело нема аутора, пише се назив дела, с тим да се наслови књига пишу италиком, а наслови чланака обичним словима. Дугачки наслови се могу скраћивати али само тако да се и по том скраћеном облику могу лако препознати у списку референци на крају рада:

(*Речник срȑскохрватскоī књижевноī и народноī језика*, 2001)

Уколико се у раду не само начелно позива на неко дело, већ се оно и конкретно цитира, онда се цитирани делови стављају под наводнике, а на крају цитата, у загради, после презимена аутора дела и године издања, ставља се и страница, одвојена од године зарезом.

(Алексић, 2005, стр. 34)

Ако се користи варијанта где је презиме аутора део структуре реченице, онда се у загради стављају само година издања и број странице, на пример:

Ђорђевић (2013) сматра да „ревитализација привреде подразумева...“ (стр.15), или

Према Ђорђевићу (2013) „ревитализација привреде подразумева...“ (стр. 15) и томе слично.

Исти поступци се примењују и када се садржај дела не цитира дословце, већ се он препричава, парафразира, само што се у том случају изостављају наводници.

Ако се цитирају, било дословце, било препричавањем, делови рада који изворно заузимају више од једне странице, пише се прва и последња страница цитираног дела или назив поглавља. Код дела на енглеском, уместо скраћенице стр. користи се p. за једну, односно pp. за више страница.

(Mitrović, 1983, стр.136-149)

(Тошић, 2010, погл. IX)

(Payne & Koenig, 1993, p. 428)

(Adams, 1973, pp. 317-325)

Ако се дословце цитира дуже од 40 речи неког дела, онда се цитирани део издваја у посебан блок – пасус, који се од стандардног пасуса разли-

кује по томе што има увучене све редове, а не само први ред, и то за пет карактера. Пример:

> Tako je novac roba kao i sve druge robe i, usled toga, otelovljenje vrednosti. Od svih drugih roba razlikuje se novac time što je on ekvivalent za sve druge robe, dakle roba koja izražava vrednost svih drugih roba. On je postao to kao rezultat celokupnog procesa razmene. Time je on ovlašćen da predstavlja meru vrednosti. (Hilferding, 1971, стр. 40)

Дугачке дословне цитате треба избегавати, јер могу да подлежу заштити ауторских права.

Такође треба избегавати навођење дела која нису изворно прочитана, а када је то, ипак, случај, онда се може поступити на следећи начин:

Евлија Челебија (према: Ћирић, 1965) пише да је Пирот град са 1000 кућа (стр. 34).

При овоме се наводи број странице дела које је прочитано и у конкретном примеру то је Ћирићево дело. Исто дело ће се наћи и у списку референци на крају рада.

Опширније о АПА цитатном стилу може се сазнати на сајту http://www.apastyle.org/. За све недоумице, заинтересовани аутори могу да се обрате и уреднику *Пиротског зборника*.

Радове слати на имејл Народне библиотеке Пирот biblioteka.pirot@mts.rs.